

Strategija unapređenja kvaliteta života LGBT osoba za period 2013 – 2018. godine

AKCIONI PLAN ZA 2014. GODINU

1. Ljudska prava LGBT osoba

Br.	Aktivnosti za 2014.	Nadležni organ	Rok	Izvorfinansiranja	Indikatoruspjeha
1.	Usvojiti Zakono izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	I kvartal	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije.
2.	Usvojiti Zakono izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih prava i sloboda Crne Gore.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	I kvartal	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije.

3.	Jačati kapacitete i promovisati antidiskriminatorsko ponašanje kroz kontinuirano sprovođenje seminara/radionica i treninga prema utvrđenom Planu implementacije antidiskriminacionog zakonodavstva, i to za: državne službenike, predstavnike pravosudnih organa, predstavnike lokalnih vlasti, područnih jedinica i ispostava policije, inspeksijskih službi i drugih zaduženih za pružanje zaštite od diskriminacije.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	april-decembar 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, OEBS	Obučene ciljne grupe prema utvrđenom Planu implementacije antidiskriminacionog zakonodavstva.
4.	Izrada i publikovanje štampanih materijala kojima se promoviše tolerancija prema najranjivijim društvenim grupama, senzibiliše javnost i pomoviše zaštita njihovih osnovnih ljudskih prava.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Redovna aktivnost-kontinuirano	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Izrađen i publikovan štampani materijal kojim se promoviše tolerancija prema najranjivijim društvenim grupama, zakonska zaštita od diskriminacije, senzibiliše javnost i pomoviše zaštita njihovih osnovnih ljudskih prava.
5.	Aktivnosti u okviru učešća u radu Nacionalnog tima za praćenje primjene „Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba“ za 2014. godinu. Praćenje i izvještavanje realizacije mjera iz Akcionog plana za potrebe pregovora za poglavlje 23 (oblast „Temeljna prava“).	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Kontinuirano	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Redovno praćenje definisanih mjera iz Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 23, te za potrebe pregovora kontinuirano unošeni podaci o stepenu realizacije zadatih mjera i podnešeni periodični izvještaji o ukupnom stanju u oblasti zaštite i promocije temeljnih ljudskih prava.

6.	Projekat o učenju različitih iskustava registrovanog partnerstva (austrijsko, njemačko, holandsko, francusko) kao pretpostavke za definisanje političkih uslova kod izbora modela koji najbolje odgovara crnogorskim uslovima.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Maj – decembar 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Biće zatražena podrška kroz TAIEX program.	Uradjena analiza o četiri različita iskustva registrovanog partnerstva.
7.	Treninzi o ljudskim pravima LGBT osoba i rješavanje zločina iz mržnje i ostalih incidenata baziranih na seksualnoj orijentaciji i rodnom indentitetu (fokusirajući se na porast broja incidenata u toku i nakon parade ponosa) za tužioce iz svih crnogorskih opština koji se bave rješavanjem slučajeva zločina iz mržnje.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Maj - decembar 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Biće zatražena podrška kroz TAIEX program.	Broj treninga, broj tužioca koji su učestvovali u treninzima.
8.	Treninzi o ljudskim pravima LGBT osoba i rješavanje zločina iz mržnje i ostalih incidenata baziranih na seksualnoj orijentaciji i rodnom indentitetu (fokusirajući se na porast broja incidenata u toku i nakon parada ponosa) za sudije iz svih crnogorskih Opština koji se bave rješavanjem slučajeva zločina iz mržnje.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Maj - decembar 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Biće zatražena podrška kroz TAIEX program.	Broj treninga, broj sudija koji su učestvovali u treninzima.

9.	Treninzi o ljudskim pravima LGBT osoba i rješavanje zločina iz mržnje i ostalih incidenata baziranih na seksualnoj orijentaciji i rodnom indentitetu (fokusirajući se na porast broja incidenata u toku i nakon parada ponosa) za policijske službenike iz svih crnogorskih Opština koji se bave rješavanjem slučajeva zločina iz mržnje.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Maj - decembar 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Biće zatražena podrška kroz TAIEX program.	Broj treninga, broj policijskih službenika koji su učestvovali u treningu.
10.	Distribuiranje priručnika za policajce: Priručnik o postupanju policije u slučaju homofobičnog nasilja.	Uprava policije-MUP	April - jul 2014. godine	Uprava policije-MUP	Broj distribuiranih priručnika.
11.	Održavanje posebne debate-diskusije na sjednici Socijalnog Savjeta Crne Gore o diskriminaciji svih društvenih grupa uključujući i LGBT zajednicu, kako bi se prepoznala suština i značaj borbe protiv diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava	III kvartal	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Održana debatna diskusija na sjednici Socijalnog Savjeta Crne Gore o diskriminaciji svih društvenih grupa uključujući i LGBT zajednice.
12.	Potpisivanje zajedničke deklaracije/izjave/saopštenja/sporazuma između Ministarstva rada i socijalnog staranja, poslodavaca i sindikata o osudi diskriminacije na radnom mjestu po svakom osnovu, uključujući i po osnovu skesualne orijentacije i rodnog identiteta.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	2014. godina	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Potpisana deklaracija/izjava/saopštenje/sporazum.

2. Seksualna orijentacija i rodni identitet u obrazovanju

Br.	Aktivnosti za 2014.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
13.	Uraditi vodiče za stručne službe srednjih škola u kojima se promoviše postupanje sa LGBT adolescentima.	Ministarstvo prosvjete	Decembar 2014. godine	Ministarstvo prosvjete, domaći i međunarodni donatori (kroz aktivnosti NVO za koje su obezbijeđena sredstva)	Broj, vrsta publikacija, promocija. Broj obuhvaćenih PP službi.
14.	Sprovesti savjetovanje za nastavnike koji realizuju predmetne programe koji uključuju ciljeve koji se tiču LGBT problematike, kao i za mentore Programa "Škola bez nasilja".	Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo	Decembar 2014. godine	Ministarstvo prosvjete, domaći i međunarodni donatori (kroz aktivnosti NVO za koje su obezbijeđena sredstva)	Broj savjetovanja i obuhvaćenih nastavnika.
15.	Sprovesti evaluaciona savjetovanja za stručne službe srednjih škola za primjenu LGBT principa i tehnika rada sa LGBT adolescentima.	Ministarstvo prosvjete	Decembar 2014. godine	Ministarstvo prosvjete, domaći i međunarodni donatori (kroz aktivnosti NVO za koje su obezbijeđena sredstva)	Broj evaluacionih savjetovanja i broj uključenih članova stručnih službi srednjih škola.
16.	Uraditi predlog dopuskog/dodatnog materijala koji se može podijeliti realizatorima nastave za grupu predmetnih programa koji uključuju ciljeve koji se tiču LGBT problematike, kao i za dalju primjenu Programa "Škola bez nasilja".	Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo	Decembar 2014. godine	Ministarstvo prosvjete, domaći i međunarodni donatori (kroz aktivnosti NVO za koje su obezbijeđena sredstva)	Broj urađenog dopuskog/dodatnog materijala.
17.	Razviti školske inicijative o nenasilju i nediskriminaciji na svim nivoima, uključujući društvene mreže - kampanja Savjeta Evrope „Borba protiv govora mržnje na Internetu”.	Ministarstvo prosvjete/Uprava za mlade i sport	Do kraja 2014. godine.	Uprava za mlade i sport, donatori (kroz aktivnosti NVO za koje su obezbijeđena sredstva)	Uspostavljene školske inicijative o nenasilju i nediskriminaciji, na svim nivoima, a u skladu sa ciljevima kampanje Savjeta Evrope. Organizovana Regionalna konferencija „Suzbijanje govora mržnje na internetu“. Emitovani TV spotovi na svim televizijama u CG.

18.	Organizovanje nacionalnog Okruglog stola na temu višestruke diskriminacije.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Jul 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Održan nacionalni Okrugli sto na temu višestruke diskriminacije.
-----	---	---	------------------	---	--

3. Kulturne promjene, bezbjednost i društveno prihvatanje LGBT osoba

Br.	Aktivnosti za 2014.	Nadležni organ	Rok	Izvorfinansiranja	Indikatoruspjeha
19.	Obuka stručnih socijalnih radnika zaposlenih u ustanovama socijalne i dječije zaštite za rad sa pripadnicima LGBT zajednice.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	II kvartal 2014. godine	Budžet MRSS. Donatorska sredstva	Obučeni stručni socijalni radnici za rad sa LGBT zajednicom.
20.	Potpisati Memorandum o razumijevanju o mjerama u borbi protiv diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta i promociji tolerancije prema LGBT osobama sa lokalnim vlastima.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	I i II kvartal	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Potpisan Memorandum o razumijevanju sa lokalnim vlastima.
21.	Organizovanje međunarodnog okruglog stola (uključujući predstavnike zemalja iz okruženja i predstavnike razvijenih zemalja članica EU), o normativnom okviru kojim se reguliše status istopolnih zajednica.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	jun –septembar 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Biće zatražena podrška kroz TAIEX program.	Organizovan međunarodni okrugli sto o normativnom okviru kojim se reguliše status istopolnih zajednica.
22.	Organizovanje Panel večeri na kojima će izabrani stručnjaci govoriti o vjerskom, nacionalnom i drugim identitetima u korelaciji sa LGBT temom.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Kvartalno	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Održane Panel večeri na kojima su govorili izabrani stručnjaci o vjerskom, nacionalnom i drugim identitetima u korelaciji sa LGBT temom.

23.	Podizanje svijesti u društvu na teme vezane za LGBT osobe, kako bi se obezbjedila tolerancija i kvalitetniji život LGBT osoba.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Kontinuirano	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Sprovedene medijske i edukativne kampanje za anti-diskriminaciju i toleranciju LGBT osoba.
24.	LGBT biblioteka i saradnja sa NVO	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	septembar-decembar 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Unapređijena saradnja i razmijenjena iskustva, relevantni izvještaji i publikacije u vezi sa LGBT problematikom.
25.	Izložba fotografija sa LGBT tematikom.	Ministarstvo kulture	oktobar 2014. godine	Ministarstvo kulture	Održana izložba fotografija sa LGBT tematikom.
26.	Izvještavanje o komunikaciji i postupanju policijskih službenika u slučajevima prijavljenog verbalnog ili fizičkog nasilja nad LGBT osobama.	Uprava policije-MUP	Mjesečno	Uprava policije-MUP	Mjesečni izvještaji.
27.	Saradnja Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova i LGBT zajednice.	Uprava policije-MUP	Kontinuirano	Uprava policije-MUP	Broj održanih sastanaka.
28.	Preskonferencija Nacionalnog tima za koordinaciju praćenja implementacije LGBT Strategije i izradu odgovarajućih informacija i izvještaja kao vid podrške IDAHO javnoj kampanji.	Nacionalni tim za koordinaciju praćenja implementacije LGBT Strategije i izradu odgovarajućih informacija i izvještaja	maj 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Održana preskonferencija.

29.	Razvijati dijalog i savjetodavnu ulogu NVO-a u donošenju odluka: organizovati godišnji neformalni susret o ljudskim pravima s resornim ministrima/predstavnicima ministarstva	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	novembar 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Organizovan godišnji neformalni susret o ljudskim pravima
-----	---	---	-----------------------	---	---

4. Sprovođenje zakona

Br.	Aktivnosti za 2014.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
30.	Izrada Izvještaja o sprovođenju Zakona o zabrani od diskriminacije.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	III kvartal	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Izrađen Izvještaj o sprovođenju Zakona o zabrani od diskriminacije.

5. Zdravstvena zaštita

Br.	Aktivnosti za 2014.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
31.	Jačati kapacitete zdravstvenih radnika i medicinskog osoblja i unapređivati servis za rad sa LGBT zajednicom.	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje, javne zdravstvene ustanove (domovi zdravlja, bolnice i KCCG)	Redovna aktivnost, kontinuirano	Ministarstvo zdravlja, strane donacije i JZU	Ojačani kapaciteti zdravstvenih radnika i medicinskog osoblja i unaprijeđen servis za rad sa LGBT zajednicom.

32.	Institucionalizovati odnose zdravstvenih vlasti sa LGBT zajednicom, kroz potpisivanje Sporazuma o saradnji i razvijanje zajedničkih inicijativa.	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje, javne zdravstvene ustanove (domovi zdravlja, bolnice i KCCG)	Do kraja 2014. godine	Ministarstvo zdravlja i JZU	Potpisan Sporazum o saradnji i definisane zajedničke inicijative sa Ministarstvom zdravlja.
33.	Imenovati kontakt osobe u Ministarstvu zdravlja i zdravstvenim ustanovama za transrodnu zajednicu u interesu snaženja institucionalne brige i programske saradnje.	Ministarstvo zdravlja	Od aprila do juna 2014. godine	Ministarstvo zdravlja	Imenovane kontakt osobe u Ministarstvu zdravlja i zdravstvenim ustanovama za transrodnu zajednicu.
34.	Uključiti LGBT predstavnike u proces konsultovanja i donošenja odluka u vezi sa svim pitanjima od interesa za LGBT zajednicu, a posebno u pripremi Pravilnika o promjeni pola iz medicinskih razloga.	Ministarstvo zdravlja	Kontinuirano	Ministarstvo zdravlja	Uključeni LGBT predstavnici u proces konsultovanja i donošenja odluka u vezi sa pitanjima od interesa za LGBT zajednicu.
35.	Definisati kriterijume za pokrivanje troškova promjene pola iz medicinskih razloga, pripremiti i usvojiti Pravilnik o promjeni pola iz medicinskih razloga u saradnji sa LGBT zajednicom.	Ministarstvo zdravlja	Od januara do oktobra 2014. godine	Ministarstvo zdravlja	Definisani kriterijumi za pokrivanje troškova promjene pola iz medicinskih razloga, pripremljen Pravilnik o promjeni pola iz medicinskih razloga.

36.	Promovisati sigurno seksualno ponašanje, uključujući distribuciju odgovarajućeg materijala i informacija u vezi s prevencijom i zaštitom.	Institut za javno zdravlje, javne zdravstvene ustanove (domovi zdravlja, bolnice i KCCG)	Redovna aktivnost, kontinuirano	Ministarstvo zdravlja, strane donacije	Promovisano sigurno seksualno ponašanje, distribuiran odgovarajući materijal i informacije u vezi s prevencijom i zaštitom.
37.	Sprovesti obuke ljekara i medicinskog osoblja za rad sa članovima LGBT zajednice.	Ministarstvo zdravlja	jun 2014. godine	Biće zatražena podrška kroz TAIEX program.	Obuka ljekara i medicinskog osoblja za rad sa članovima LGBT i transrodnom zajednicom realizovana.

6. Mediji

Br.	Aktivnosti za 2014.	Nadležni organ	Rok	Izvorfinansiranja	Indikatoruspjeha
	Medijska kampanja o zabrani diskriminacije i afirmaciji antidiskriminatorskog ponašanja - Nakon izrade vizuelnog identititeta kampanje, predstoji izrada medija-plana koji će omogućiti postizanje zadanog cilja, odnosno, podizanje svijesti cjelokupne crnogorske javnosti, posebno prema najranjivijim kategorijama stanovništva, s ciljem poštovanja svih ljudskih prava, stvaranja podržavajućeg i tolerantnijeg okruženja, te poštovanja različitosti drugog.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	januar – jul 2014. godine	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Realizovana medijska kampanja prema medija-planu koji je sadržao emitovanje TV spotova i radijskih džinglova na svim TV i radio stanicama koje se emituju u CG; Objavljivanje novinskih oglasa u svim dnevnim novinama koje se distribuiraju na teritoriji CG; Insertacija flajera kroz ukupni tiraž svih dnevnih novina; Mreža bilborda na najfrekventnijim saobraćajnicama i dr. lokacijama širom Crne Gore.

7. Sport

Br.	Aktivnosti za 2014.	Nadležni organ	Rok	Izvorfinansiranja	Indikatoruspjeha
38.	Unaprijediti borbu protiv diskriminacije LGBT osoba u sportu i društvu.	Uprava za mlade i sport	2014. godina	Uprava za mlade i sport	Istaknuti baneri sa porukom “NE MRŽNJI” kao dio kampanje „Suzbijanje govora mržnje na internetu“ koja se organizuje u partnerstvu sa Studentskim sportskim savezom na studentskim sportskim takmičenjima. Štampanje promo majca za sve ekipe iz studentskih sportskih takmičenja. Produkovana kratka video poruka: kako studenti i navijači vide govor mržnje.

39.	Distribuirati priručnik "LGBT Inkluzija u sportu" prema sportskim savezima, klubovima i udruženjima.	Uprava za mlade i sport	jul 2014. godine	Uprava za mlade i sport	Distribuirano najmanje 1000 primjeraka priručnika prema sportskim asocijacijama, savezima i klubovima.
40.	Prevesti i štampati priručnik Savjeta Evrope "LGBT Inklusion through Sport".	Uprava za mlade i sport, Crnogorski olimpijski komitet	2014. godina	U saradnji sa NVO – LGBT projekat Savjeta Evrope	Preveden i štampan priručnik Savjeta Evrope „LGBT inkluzija kroz sport“.
41.	Organizovanje konferencije na temu: „Unapređenje borbe protiv diskriminacije LGBT osoba u sportu i društvu“.	Uprava za mlade i sport	2014. godina	Uprava za mlade i sport i NVO - LGBT projekat Savjeta Evrope	Organizovana konferencija sa sportskim savezima na temu „Unapređenje borbe protiv diskriminacije LGBT osoba u sportu i društvu“.

8. Ekonomski rast i LGBT turizam

Br.	Aktivnosti za 2014.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
42.	Nastavak promocije Crne Gore kao bezbjedne i otvorene destinacije.	MORT, NTOCG	Kontinuirano	MORT, NTOCG	Rast broja LGBT turista koji će posjetiti Crnu Goru
43.	Nastavak aktivnosti na unapređenju razumijevanja LGBT perspektive kao turističke privrede.	MORT, NTOCG, Turistička privreda	Kontinuirano	MORT	Unapređenje novih turističkih proizvoda prilagođenih zahtjevima LGBT populacije.
44.	Nastavak aktivnosti na doprinosu prepoznavanja Crne Gore na LGBT tržištu.	MORT, NTOCG	Kontinuirano	MORT, NTOCG	Unapređenje turističke ponude i ekonomski rast zemlje.

9. Međunarodna LGBT politika

Br.	Aktivnosti za 2014.	Nadležni organ	Rok	Izvor finansiranja	Indikator uspjeha
45.	Okrugli sto: promocija i značaj Džogdžakarta principa.	MVPiEI	jul 2014. godine	MVPiEI, Vilijams Institut Pravnog fakulteta UCLA	Promovisani Džogdžakarta principi i unaprijeđeno znanje o njihovom značaju u kontekstu međunarodnog prava.
46.	Razvijanje i njegovanje odnosa diplomatsko-konzularnih predstavništava sa LGBT pokretima.	MVPiEI	Kontinuirano	MVPiEI	Ostvareni i unaprijeđeni kontakti sa LGBT pokretima.

